

Практичне заняття № 24

Тема: Науково-методичні засади методики розвитку мовлення

Мета: визначати наукові засади мовленнєвого розвитку учнів, виробити вміння й навички проводити методичний аналіз навчального матеріалу, що стосується основних понять методики розвитку зв'язного мовлення учнів, роботи з текстом, методики формування комунікативних умінь і навичок учнів, перевірки й удосконалення творчих робіт школярів.

План

1. Психологічні та педагогічні засади розвитку мовлення молодших школярів.
2. Мова, мовлення, спілкування (характеристика основних мовленнєвознавчих понять).
3. Етапи розвитку мовлення.
4. Методи розвитку мовлення учнів.
5. Компетентнісно орієнтовані завдання в системі початкового курсу української мови.

Література

1. Большакова І. Ситуативна навчально-мовленнєва діяльність школярів на уроках української мови // Початкова школа. — 2002. — № 10.
2. Пономарьова К. І. Мета і завдання уроків розвитку зв'язного мовлення // Початкова школа. — 2006. — № 8
3. Крикун М. Роль слова в розвитку зв'язного мовлення молодших школярів // Початкова школа. — 2003. — № 11.
4. Петрик О.В. Розвиток і удосконалення мовленнєвої діяльності молодших школярів. — Дике Поле, 2003.
5. Пономарьова К. І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. Уроки розвитку мовлення в 1—4 класах. — К.: КІМО, 2006. — 148 с.
6. Пономарьова К. І. Розвиток зв'язного мовлення учнів 1—2 класів // Початкова школа. — 2007. — № 2.
7. Пономарьова К. І. Основні напрями роботи з розвитку монологічного мовлення учнів / Навчання і виховання учнів 4 класу: Метод. посіб. для вчителів. — К.: Вид-во «Початкова школа», 2005.
8. Пономарьова К. І. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів. Уроки розвитку мовлення в 1—4 класах. — К.: КІМО, 2006. — 148 с.
9. Пономарьова К. І. Формування в молодших школярів умінь будувати зв'язні висловлювання // Початкова школа. — 2005. — № 11

Проблемні питання до плану практичного заняття

1. Для чого необхідно знати історію розвитку методики зв'язного мовлення?
2. Чому в методиці важливо розрізняти поняття мова і мовлення?
3. Які з завдань розвитку зв'язного мовлення є найбільш актуальними? Спробуйте сформулювати узагальнену мету роботи з мовленнєвої підготовки учнів.
4. У чому полягає значення психолінгвістики для методики розвитку зв'язного мовлення?
5. Чи вважаєте, що кожен урок у школі повинен бути уроком розвитку мовленнєвого розвитку?

Практичне завдання

1. Опрацюйте літературу до практичного заняття (*стаття в Moodle*)
2. Поясніть сутність імітативних методів, комунікативних методів розвитку мовлення та методу конструювання тексту.

3. Аргументуйте доцільність використання методів під час роботи з розвитку мовлення.
4. Підберіть по 1 вправі для будь-якого класу до кожного методу розвитку мовлення. (1,5 бала)
5. Компетентнісно орієнтовані завдання.

Призначення компетентнісно орієнтованих завдань — «занурити» школярів у життєву ситуацію і спонукати їх до вирішення конкретних проблем.

Компетентнісно орієнтовані завдання мають такі **характерні ознаки**:

- а) моделюють певну життєву ситуацію;
- б) побудовані на актуальну для учнів тему;
- в) викликають інтерес у школярів;
- г) мають специфічну структуру;
- г) передбачають практичне застосування засвоєних знань, умінь і навичок;
- д) вимагають нестандартного підходу до виконання.

У структурі компетентнісно орієнтованого завдання **вирізняють такі компоненти**:

- ✓ стимул (занурює учня в певну ситуацію і мотивує на виконання завдання);
- ✓ задане формулювання (вказує на спосіб діяльності, тобто, що саме має робити учень для виконання завдання);
- ✓ джерело інформації (необхідний дидактичний матеріал);
- ✓ бланк для виконання завдання (пропонується у випадках, коли передбачена структурована відповідь — заповнення таблиці, схеми тощо);
- ✓ інструмент перевірки (критерії оцінювання виконаного завдання).

Конструювання компетентнісно орієнтованих завдань передбачає здійснення таких **послідовних етапів**:

- визначення мети завдання;
- обґрунтування мотивації його виконання;
- формулювання сутності завдання;
- добір дидактичного матеріалу, необхідного для виконання завдання;
- передбачення очікуваного результату;
- визначення підходу до оцінювання.

Алгоритм конструювання компетентнісно орієнтованого завдання продемонструємо на конкретному прикладі:

- 1). мета завдання — перевірити вміння писати запрошення;
- 2). мотивація — Незабаром у нашому класі буде свято «Подорож у світ казок». Кого тобі хотілося б запросити на нього?;
- 3). формулювання завдання — Напиши йому (їй) запрошення.;
- 4). дидактичний матеріал — листівка для запрошення, інформація про свято (відбудеться в актовій залі нашої школи 25 листопада о 12 годині);
- 5). очікуваний результат — у запрошенні має бути зазначено ім'я запрошуваної людини, назва свята, місце, дата і час його проведення, хто запрошує;

б). оцінювання завдання :

- за правильне написання імені запрошеного у формі звертання — 2 бали,
- назви свята — 2 бали,
- місця його проведення — 1 бал,
- дати свята — 1 бал,
- зазначення часу початку свята — 1 бал,
- свого імені в кінці запрошення — 1 бал,
- за написання тексту запрошення без помилок — 2 бали,
- за культуру оформлення запрошення — 2 бали.

Максимальна кількість — 12 балів.

Завдання 1. Допоможи боброві розмістити пасажирів. Запиши їх назви по складах у відповідних схемах слів на теплоході.

Для формування в учнів 2 класу найважливішого складника комунікативної компетентності — здатності будувати письмові зв'язні висловлювання, пропонуємо завдання такого змісту.

Завдання 2. Кротик під землю почув шум. Виліз із нірки подивитися, що відбувається. Але сонечко його засліпило. Напиши кротику, що саме його потурбувало.

З метою формування в учнів 3 класу вмінь застосовувати засоби зв'язку речень у тексті доцільним буде таке завдання.

Завдання 3. В автобусі Наталя розповідала Марійці про свого котика. Через вуличний шум окремі слова Марійка не почула. Встав пропущені в розповіді слова, щоб усе стало зрозуміло.

У мене є гарненький
Звати Пушок.
дуже любить м'ясо й молоко.
добре ловить мишей. Але
не їсть їх. Зловить мишку і грається
з
Я дуже люблю свого

6. Розробити 2 компетентнісно орієнтованих завдання для розвитку мовлення учнів 2-4 класів.
(1,5 бала)